

Web: www.aobe.bg

БТПП е ротационен председател на АОБР за 2019 г.

Адрес: София 1058, ул. „Искър“ 9

Тел.: 02 8117 400, факс 02 987 32 09

E-mail: bcci@bcci.bg

25 NOV 2019

**ДО
Г-ЖА МАРИЯНА НИКОЛОВА
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
ПО ИКОНОМИЧЕСКАТА И ДЕМОГРАФСКАТА
ПОЛИТИКА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НСТС**

Относно: предложения на Асоциацията на организациите на българските работодатели (АОБР) за необходими изменение и допълнения в нормативната уредба за трудовата имиграция.

УВАЖАЕМА Г-ЖО НИКОЛОВА,

Целта на настоящите предложения е съществено да се промени нормативната среда за улесняване на привличането на работна сила за българския трудов пазар от трети страни, като се улесни и ускори процесът по получаване на право за пребиваване и работа.

Българската икономика изпитва сериозен проблем поради незадоволителния ръст на инвестициите, които са близко до най-ниските си стойности за последните 10 години като процент от БВП. Голямата слабост в това направление се дължи на драстичната липса на всички видове работна ръка. България е в челните места измежду държавите с най-големи затруднения при попълването на вакантните длъжности, като 62 % от мениджърите са срещнали трудности при намирането на подходящ персонал.

Необходим е квалифициран технически персонал, оператори на машини, инженери, IT специалисти, счетоводители, мениджъри продажби, шофьори, работници в туристическия бранш (хотелиерство и ресторантьорство), неквалифицирана работна ръка, продавачи. Лошата демографска картина в съчетание с нетната имиграция правят ситуацията особено трудна. По данни на НСИ, само през 2018 г. населението на България е намаляло с 49 995 души. Днес на 100 пенсиониращи се 18-годишна възраст навършват едва 62-ма души. Това е сравнително от скоро, но ще продължи в следващите 20 години минимум. Всяка година по демографски причини пазара на труда ще напускат 50 хиляди души. Това няма как да се промени.

Кризата за работна ръка е основно предизвикателство пред по-нататъшното развитие на българската икономика и застрашава ключови сектори от нея. Държавната политика е неадекватна на ситуацията. С малки изключения, ниската производителност на труда и от там

ниските нива на заплащане изключват перспективата българският пазар на труда да стане интересен за граждани на ЕС в обозримо бъдеще.

Адаптирането на образователната система към нуждите на пазара и отварянето му към българските общности по света са добри, но крайно недостатъчни стъпки в посока решаването на горепосочените проблеми, особено в краткосрочен план.

Направените изменения и допълнения в ЗТМТМ в известна степен облекчиха частично вноса на чуждестранна работна ръка /главно при сезонната заетост/, но все още режимът за внос остава най-рестриктивен в сравнение с другите източноевропейски страни.

Какви са проблемите пред трудовата имиграция, единственото ефективно решение на проблема в краткосрочен и средносрочен план:

1. Издаване на разрешение за работа

Необходимо е да отпадне задължението за предварително провеждане на пазарен тест (чл. 7, ал. т. 1 от ЗТМТМ), както това е направено в Германия.

Предвидените в чл. 7, ал. 1, т. 2. от ЗТМТМ ограничения за гражданите на трети държави, работещи за местния работодател, да не надвишават 20 на сто (респ. 35 на сто за малки и средни предприятия) от средносписъчната численост на наетите по трудово правоотношение трябва да се завиши на 35 на сто (респ. 50 на сто за малки и средни предприятия). В правото на ЕС, респективно в законодателството на другите СЧ няма изобщо такива ограничения.

В Правилника за прилагане на закона за трудовата миграция и трудовата мобилност (ППЗТМТМ) се указва образователния ценз за допускане на работника в страната. Съгласно чл. 2, ал. 1, т. 4 се изискват документи за образование, специалност, правоспособност, професионална квалификация и опит на работника - гражданин на трета държава, легализирани по съответния ред, придружени със заверен превод на български език и съответстващи на изискванията за заемане на длъжността, както това е посочено в информацията по чл. 4, ал. 3, т. 1, съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите, 2011 г. (НКПД). За много работни места изискването за удостоверяване на образование става повод за отказ на разрешение за работа, като такива в строителството, туризма, машиностроенето и др. В другите източноевропейски страни работодателят определя необходимия образователен ценз, квалификация, производствен опит и стаж на работника в съответствие с потребността си.

2. Изискване на документи за наемане на работа

Разходите и времето за подготовка на документите за издаване на разрешение за работа показват изключително трудната и обемна работа, която българските работодатели трябва да положат, за да получат единно разрешение за работа.

Нужно е документите, които се предоставят за издаване на разрешение за работа, да се сведат до следните:

1. заявление по образец съгласно приложенията на правилника;
2. обосновка на искането;
3. декларация на работодателя, че са спазени условията на чл. 7, ал. 1, т. 3 и 4 от ЗТМТМ;
4. заверено от работодателя копие на срочен трудов договор, сключен по условията на българското законодателство, подписан от страните и влизаш в сила от датата на издаване на документа за пребиваване на работника - гражданин на трета държава, и копие от длъжностната характеристика, когато е неразделна част от договора;
5. копие от страницата на документа за задгранично пътуване със снимката и личните данни на работника - гражданин на трета държава;
6. две цветни снимки - формат 3,5/4,5 см.

В другите страни документите са сведени до минимум и при въпросите за образованието, квалификацията и професионалния опит от решаващо значение е становището на работодателя, изразено чрез декларацията по чл. 7, ал. 1 т. 4 от ЗМТМ и трудовия договор, подписан с чуждестранния работник.

3. Финансови разходи и срокове.

1. Във връзка с изложеното в т. 2 по-горе е необходимо да отпаднат разходите за заверка и легализация на документите за чуждестранния работник.

2. Да отпадне таксата на работодателя за издаване на разрешение за работа и то да се предава по електронен път на работодателя.

3. Да се намалят сроковете за издаване на работни визи, както при временната заетост.

4. Да се подпишат максимално бързо спогодби с трети страни, облекчаващи режима за внос на работна ръка, в които основен критерий за избора на работниците да са изискванията на работодателя.

5. Срокът на трудовия договор да бъде до две години, а не 12 месеца, както е понастоящем. Да се разреши удължаването му до 5 години, което да става по искане на работодателя.

6. При издаването на визи за пребиваване и работа консулските служби на Република България да не изискват документи като:

- Подписан трудов договор между работника и работодателя. Това е излишно, защото за да се получи разрешение за работа трудовият договор е проверен в Агенцията по заетостта. Самото разрешение гарантира, че договор съществува;

- Медицинската застраховка за целия период на договора да се издава от датата на постъпване на работа, а не преди получаване на виза, защото преди започване на работа по много причини договорът може да не влезе в сила;

- Нотариално завереният договор за наем и настаняване на работника и нотариално заверената декларация, че общежитието или квартирите за настаняване са собственост на работодателя са ненужни, тъй като е изрично удостоверено в индивидуалните трудови договори;

- Спазване на процедурните срокове в МнВР и Дирекция „Миграция“ МВР.

7. Отпадане на разпоредбата на чл. 99, ал. 4 от ЗГР или поне изменението ѝ по начин, така че да бъде достатъчно гъвкава и да не създава затруднения при регистрация на чужденци. Чл. 99, ал. 4 от ЗГР въвежда забрана за регистриране на настоящ или постоянен адрес за повече от 4 месеца в хотел, мотел, почивен дом или друго място за подслон, като ограничението се прилага и когато се извършва пререгистрация в същото място за подслон. Стига се до парадоксалната ситуация, в която Дирекция "Миграция" издава Уведомително писмо, с което разрешава на работник чужденец право на постоянно пребиваване в страната с посочен адрес – например хотел. Общинската администрация такава адресна регистрация само за период 4 месеца. Налага се намиране на друго място за настаняване, което да няма статут на гореизброените, да бъде уведомена Дирекция "Миграция", която от своя страна да одобри и да издаде ново Уведомително писмо, което да представим пред общината.

Всичко гореизложено представлява финансова и административна тежест за работодателя, без да допринася за привличането на чуждестранни работници.

4. Подобряване системата за информационна обслужване на Агенцията по заетостта. За информация и консултации по въпросите за наемане на чужденци е предоставен само телефон за контакт, като свързването на него е почти невъзможно. Определеното време за консултации е само в кратък часови диапазон и то само в един ден от работната седмица. През останалите дни от седмицата, дори да възникне казус, няма с кого да се консултираш или да получиш информация. Препоръката ни тук е да бъде дадено приемно време на служители на Агенцията, което да е повече от веднъж седмично и да не е само по телефон.

5. Спазване на законите срокове за получаване на удостоверение за български произход

При наемането на чужденци от български произход да бъдат спазвани нормативно определените срокове в държавната агенция за българите в чужбина за получаване на удостоверение за български произход.

6. Получаване на служебен номер от НАП

С получаването на служебен номер от НАП ще се ускори регистрирането на трудовия договор на чужденец от трета страна. По този начин лицето ще може да започне работа преди получаване на личен номер на чужденец.

7. Сезонна работа.

Включване на сектор „Строителство“ в Списъка икономически дейности със сезонен характер за облекчен достъп на строителен персонал от трети страни до пазара на труда до 90 дни.

8. Облекчен режим за наемане на граждани на трети държави на позицията „Международен шофьор“.

9. За пребиваването на един чуждестранен работник в България:

- Агенция по заетостта издава решение за издаване на разрешение за работа след заплащане на такса;
- Министерството на външните работи чрез посолството на страната на произход събира такса за издаване на виза вид „Д“ и такса за легализиране на документите;
- Министерство на вътрешните работи събира такса за издаване на “Единно разрешение за пребиваване и работа”;
- Министерството на вътрешните работи събира такса по Тарифа № 4 за таксите, които се събират в системата на МВР по Закона за държавните такси и във връзка с чл.24и и 24к от Закона за чужденците в Република България

В общия случай тези такси не са разходоориентирани и илюстрират рестриктивния режим за достъп на чужди работници до пазара на труда в България и трябва да отпаднат или чувствително да бъдат намалени.

За преодоляване на изложените проблеми предлагаме конкретни решения, съобразени с най-добрите практики в ЕС и изготвени като единен пакет, а именно:

I. В Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност (ЗТМТМ):

1. В чл.7, ал. 1, т. 1 да се заличат думите: „след провеждане от работодателя на предварително проучване на пазара на труда.“;
2. В чл. 7, ал. 1, т. 2 думите „20 на сто“ да се заменят с „35 на сто“, а думите „35 на сто“ да се заменят с „50 на сто“.;
3. В чл.7, ал. 3 числото „30“ да се замени с „15“
4. В чл.7, ал. 3 се добавя ново изречение второ със съдържание: „Срокът за констатиране на нередности, уведомяване на заявителя и изискване на допълнителни документи е седемдневен и се включва в този по изречение първо.“;
5. В чл.7, ал. 4 числото „12“ да се замени с „24“.;
6. В чл. 7, ал. 5 думите “до три години“ да се заменят с „до пет години“;
7. В чл. 7, ал. 8 се заличава, или, алтернативно ал. 8 се изменя така:

„(8) За предоставяне или продължаване на срока на решението по ал. 3 такса не се дължи“;

8. В чл. 9, ал. 3 думат „три“ се заменя със „шест“;
9. В чл. 9, ал. 4 се заличава;
10. В чл. 9, ал. 5 думите „и 4“ се заличават;
11. В чл. 17, ал. 2, т. 2 се заличава;
12. В чл. 20, ал. 1 думите „две години“ се изменят на „три години“;
13. В чл. 41, ал. 1 думите „до една година“ да се заменят с „до две години“;
14. В чл. 41, ал. 4 числото „400“ се заменя с „50“;
15. В чл. 41, ал. 5 числото „200“ се заменя с „20“.
16. В чл. 44, ал. 2 думите „т. 1“ се заличават;
17. В чл. 45, ал. 3 числото „400“ се заменя с „50“;
18. В чл. 45, ал. 4 числото „200“ се заменя с „20“.

II. В Правилника за прилагане на Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност (ППЗТМТМ):

1. В чл. 2, ал. 1 т. 4 се заличава, или, алтернативно в началото на изречението се добавя:

- „4. декларация от работодателя, че лицето отговаря на потребностите му, а за регулирани професии –“;
2. В чл. 2, ал. 2, т. 1 се заличава;
3. В чл. 2, ал. 3 се заличава;
4. Чл. 4 се заличава;
5. В чл. 5; думите „Таксата по чл. 7, ал. 8 ЗТМТМ, както и“ се заличават;
6. В чл. 31, ал. 1 думите „или 4“ се заличават.

III. В Тарифа № 4 за таксите, които се събират в системата на Министерството на вътрешните работи по Закона за държавните такси, приета с ПМС № 53 от 26.02.1998 г.:

В чл. 10б, ал. 3 се заличава, или, алтернативно се изменя така:

(3) При предоставяне право на продължително пребиваване на чужденец в Република България на основание чл. 24б, 24и, 24к и 33л от Закона за чужденците в Република България със срок до 1 година такса не се дължи“;

IV. В Наредбата за условията и реда за издаване на визи и определяне на визовия режим, приета с ПМС № 198 от 11.07.2011 г.:

В чл. 10, ал. 1 се редактира така:

Чл. 10. (1) Визите се издават от дипломатическите и консулските представителства на Република България, от Дирекция „Консулски отношения“ на Министерството на външните работи в страната или от представителства на друга държава членка, прилагаща изцяло достиженията на правото на Европейския съюз от Шенген, с която Република България има сключено споразумение за представителство за приемане на заявления за визи и за издаване на визи.

В чл. 30, ал. 3 числото „35“ се заменя с „20“.

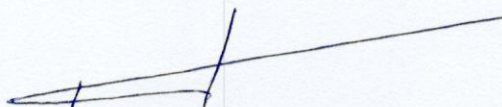

V. В Тарифа № 3 за таксите, които се събират за консулско обслужване в системата на Министерството на външните работи по Закона за държавните такси, приета с ПМС № 333 от 28.12.2007 г.:

В чл. 9, ал. 3 се изменя така:

„(3) При подаване на заявление за издаване на виза за дългосрочно пребиваване (виза вид "D") по чл. 15, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България не се събира такса, освен ако е предвидено друго в закон, в международен договор, по който Република България е страна, в нормативен акт на Общността или в акт на Министерския съвет.“

С УВАЖЕНИЕ,

ЦВЕТАН СИМЕОНОВ

*Председател на УС на БТПП
и председател на АОБР за 2019 г.,
по поръчение на АИКБ, БСК, БТПП и КРИБ*